

Utøvelse av statsmakt på en fremmed stats territorium

I avhandlingen "Recht der Landkriegführung" gjengir professor dr. Alfons Waltzog fra Haagkonvensjonens landkriksreglement art 42 : "Ein Gebiet gilt als besetzt, wenn es sich tatsächlich in der Gewalt des feindlichen Heeres befindet." (Et område ansees som besatt når det faktisk befinner seg i den fiendtlige hærs makt.)

I en kommentar til konvensjonens art. 43 anfører Waltzog : "Aber ~~das~~ der tatsächliche uebergang der Gesetzmässigen Gewalt hat r e c h t l i c h e Folgen. Alle aus der Staatshoheit sich ergebenden Rechte und Pflichten nimmt nunmehr der besetzende wahr....Seine Gewalt ist folglich altumfassend." (Men den faktiske overgang av den lov-
messige ~~givende~~ makthar rettslige konsekvenser. Alle de rettigheter og plikter som er et resultat av suvereniteten blir nå varetatt av okkupanten. Følgelig er hans rett altomfattende." Professorene Strupp, Schlochauer og Verdross uttaler at når et land blir okkupert blir landets suverenitet suspendert.

Den 1. juli 1940 sendte den svenske minister i Berlin, Richert, rapport 807 til svensk UD. Ministeren innberetter at han 29.6.40 har fått en verbalnote fra utenriksminister Ribbentrop. I Richerts rapport står det : "I noten framhålls att sedan tyska trupper besatt Norges, Nederländernas, Belgiens och Luxemburgs stats-
territorier i sin helhet, den lagliga makten ("die Gesetzmässige Gewalt") i dessa länder övergått i tysk hand. Dessutom hade de förutvarande regeringerna i dessa länder flytt utomlands, så att de ej längre utövade legala regjeringsfunksjoner." (Min understrekning)

At dette slett ikke er bare en tysk eller nasjonalsosialisk oppfatning av et folkerettslig spørsmål fremgår av flere kilder.

Den 12. april 1940 bl.a. Kong Haakon og utenriksminister Koht til tollstasjonen Lillebo ved svenskegrensen. Herfra tok Koht en telefon til den svenske utenriksminister Günther og spurte om Kong Haakon kunne få oppholde seg i Sverige og forlate landet når han ønsket. Om dette opplyser cand. jur. Kai Mannheimer i "Norge och den norska exilregjeringen under kriget" s.19 at det senere på dagen sendte det svenske UD en beskjed til Koht om at den norske konge kunne få komme inn i Sverige, men "regjeringsmakt fick ej utövas där" og den svenske regjering kunne ikke garantere at Kongen Haakon fikk lov til å forlate Sverige. I det svenske UDs melding til Koht het det videre (sitat av Mannheimer):

"Tillika betonades emedlertid att statsmaktens befogenheter enligt folkrätten icke kunne utövas på utländsk territorium."

Som de fleste lesere kjenner til er det det svenske ordet inte som tilsvarer det norske ikke. Men i svensk grammatikk lærer man at når noe skal benektes ekstra bestemt brukes ej eller icke.

Også på norsk hold blir det innrømmet at den norske eksilregjering var avskåret fra utøve normale regjeringsfunksjoner. I odelstingsprop. IX 1949 innrømmes det at exilregjeringen ikke kunne mobilisere norske sjømenn " hvilket forøvrig Regjeringen ikke hadde adgang til å gjennomføre så lenge den satt i fremmed land."

I sin doktoravhandling "Stortinget og utenrikspolitikken" s. 104 kommer Erik Colban inn på hvorfor den norske regjering ikke erklærte Japan krig før 6. juli 1945 : "Regjeringen fant det vanskelig å avgi noen formell erklæring for krigstilstanden så lenge den satt i et fremmed land."

I et såkalt motforslag utarbeidet av Paal Berg, sorenskriver Harbek og Magnus Nilsen (A) heter det : "Kongen og hans råd oppholder seg utenfor Norge og er derfor avskåret fra å kunne utføre de funksjoner som forfatningen har pålagt Kongemakten." Motforslaget ble utarbeidet 14. juni 1940.

Quisling-aktoren Annæus Shjødt skriver i "Riksrådsforhandlingene 1940 side 64 :

"Det er heller ikke treffende når kommisjonen hevder at Regjeringen var i "full forfatningsmessig funksjon." Kongens og Regjeringens funksjoner omfatter etter grunnloven en rekke fremtredende viktige ting som det dengang var helt utelukket for dem å utføre. Man var dessuten kommet helt utenfor grunnlovens forutsetninger, som ikke omfatter at landet er okkupert."

John Sand